

ประวัติ

วัดภาวนาภิรตาราม

เวตที่ตั้ง

วัดภาวนาภิรตาราม ตั้งอยู่เลขที่ ๑๘๗ ถนนบางกอกน้อย - ตลิ่งชัน แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๘ ไร่ ๒ งาน ๔๐ ตารางวา อาณาเขตของวัดด้านหน้าติดคลองบางกอกน้อย ด้านเหนือ ด้านใต้ และทิศตะวันตก มีลำคูแวกั้นเขต

ประวัติโดยสังเขป

วัดภาวนาภิรตาราม เดิมชื่อว่า **วัดใหม่วินัยขำนาญ** สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๙ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดย **“ขุนขำนาญสมบัติ”** เจ้าจำนวนหอรัษฎากรพิพัฒน์ (เล็ก จุลกะ) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น **พระภาชีสมบัติบริบูรณ์** และ **คุณหญิงเฟื่อน จุลกะ**

ต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เสด็จฯ มาพระราชทานผ้าพระกฐินเป็นการส่วนพระองค์ และได้พระราชทานนามวัดใหม่ว่า **“วัดภาวนาภิรตาราม”** ภายในอุโบสถวัดภาวนาภิรตาราม มีจิตรกรรมฝาผนังเขียนโดยช่างฝีมือท้องถิ่นในสมัยรัชกาลที่ ๕-๖ เป็นเรื่องทศชาติ โดยในแต่ละภาพจะสอดแทรกชีวิตประจำวันของชาวบ้าน รถเจ๊ก ศาลเจ้า และทหารในเครื่องแบบชาวตะวันตก เสมือนเป็นภาพที่บันทึกประวัติศาสตร์ของยุคได้เป็นอย่างดี เทคนิคการเขียนภาพได้รับมาจากตะวันตก โดยการระบายสีที่เกิดเป็นมิติในภาพ

วัดแห่งนี้มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ คือเมื่อ ร.ศ. ๑๑๒ ฝรั่งเศสได้นำเรือมาปิดปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทหารเรือไทยที่ล้อมพระจุลจอมเกล้า ได้ใช้ปืนยิงเรือรบฝรั่งเศสจนได้รับความเสียหาย ทางรัฐบาลฝรั่งเศสจึงเรียกค่าเสียหายจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ๓ ข้อ ดังนี้ :-

๑. ให้ไทยยกดินแดนฝั่งซ้าย (ฝั่งตะวันออก) ของแม่น้ำโขงในส่วนที่ติดต่อกับประเทศลาว ให้รัฐบาลฝรั่งเศส

๒. ให้ส่งตัวผู้กระทำผิด (ผู้สั่งยิง) ให้ฝรั่งเศสลงโทษ

๓. ให้ชำระค่าเสียหายเป็นเงิน จำนวน ๓ ล้านบาทเศษ

สำหรับข้อเรียกร้องประการแรก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยินยอมที่จะยกดินแดนฝั่งซ้าย (ฝั่งตะวันออก) ของแม่น้ำโขงให้ ข้อเรียกร้องประการที่ ๒ ไม่ทราบว่าเป็นข้อเท็จจริงประการใด แต่หลังจากสอบสวนปรากฏว่าผู้สั่งยิงเป็นชาวเดนมาร์ก ที่มาเป็นทีปรึกษาในการใช้อาวุธปืนใหญ่ให้กับทหารเรือไทยในขณะนั้น ทางฝ่ายไทย จึงรอดตัวไป

ส่วนข้อเรียกร้องประการที่ ๓ นั้น เป็นที่เล่าขานกันว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้เรียก ขุนชำนาญสมบัติ (ขุนชำนาญสมบัติ เป็นผู้ที่ร่ำรวยจากการค้าขายกับประเทศจีน และกิจการตัวแลกเงินในสมัยนั้น) เข้าเฝ้าที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระองค์ได้มีพระราชดำรัสว่า:-

รัชกาลที่ ๕ “เล็ก ข้าได้ข่าวว่า เจ้ารายนักมิไชรี?”

ขุนชำนาญสมบัติ กราบบังคมทูลว่า “ก็พอมิพระพุทเจ้าข้า”

รัชกาลที่ ๕ “พอมิสักเท่าไร?”

ขุนชำนาญสมบัติ “ถ้าใส่ใ้กระเทียมจนเต็ม เรียงจากหน้าบ้านเข้าพระพุทเจ้า ก็พอที่จะถึงหน้าพระที่นั่งจักรี พระพุทเจ้าข้า”

รัชกาลที่ ๕ “ข้าขอสัก ๓ ล้านจะได้ไหม ? จะเอาไปใช้หนี้ฝรั่ง”

ขุนชำนาญสมบัติ จึงได้ถวายเงิน จำนวน ๓ ล้าน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ ขุนชำนาญสมบัติ เป็นที่ พระภาชีสมบัติบริบูรณ์ กินอากรบ่อนเบี้ยฝงธนบุรีทั้งหมด นับแต่ปี ร.ศ. ๑๑๒ เป็นต้นมา

นับแต่ พระภาชีสมบัติบริบูรณ์ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินแต่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา พระบรมวงศานุวงศ์ และเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ได้เสด็จมาปฏิบัติธรรมที่วัดใหม่วินัยชำนาญและเป็นเจ้าภาพทอดกฐินมิได้ขาด ในกาลต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทอดผ้าพระกฐินที่วัดใหม่วินัยชำนาญหนึ่งครั้งและพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จทอดผ้าพระกฐินที่วัดใหม่วินัยชำนาญหนึ่งครั้ง

ภายในบริเวณวัดภาวนาภิตารามแห่งนี้มีถาวรวัตถุและสิ่งสำคัญ คือ

อุโบสถ

อุโบสถหลังนี้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดย “ขุนชำนาญสมบัติ” เจ้าจำนนวนหอรัษฎากรพิพัฒน์ (เล็ก จุลกะ) ต่อมาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น พระภาชีสมบัติบริบูรณ์ และคุณหญิงเพื่อน จุลกะ เป็นผู้สร้าง มีเขตอุโบสถตามสำเนา ใบพระราชทานวิสุงคามสีมา ดังนี้ :-

“มีพระบรมราชโองการประกาศไว้ แก่ชนทั้งปวงว่า มีเขตอุโบสถวัดสร้างใหม่ ปากคลองบางขุนนนท์ แขวงกรุงเทพฯ โดยยาว ๑๑ วา ๒ ศอก กว้าง ๖ วา ๓ ศอก ขุนชำนาญสมบัติ เจ้าจำนนวนหอรัษฎากรพิพัฒน์ ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอเป็นที่วิสุงคามสีมา พระเจ้าแผ่นดินสยามได้ทรงยินดียิ่งอนุโมทนา อนุญาต แล้วโปรดให้กรมนครบาลปักกำหนดให้ตามประสงค์ ทรงพระราชอุทิศที่นั้น ให้เป็นที่วิสุงคามสีมา ยกเป็นแผนกหนึ่งต่างหากจากพระราชอาณาเขต เป็นที่วิเสสสำหรับ พระสงฆ์มาแต่จตุรทิศทั้ง ๔ ทำสังฆกรรม มีอุโบสถกรรม เป็นต้น พระราชทานตั้งแต่วันอังคาร ขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๐ ปีจออัฐศก ร.ศ. ๑๐๔ พระพุทธศาสนากาล ๒๔๒๙ จ.ศ. ๑๒๔๘ ค.ศ. ๑๘๘๗ เป็นวันที่ ๖๕๑๐ ในรัชกาล ปัจจุบันนี้ ฯลฯ”

พระประธานในอุโบสถ

พระประธานในอุโบสถนี้ชื่อว่า “พระพุทธ มุนีศรีสรรเพ็ชร” ขนาดหน้าตัก ๗๙ นิ้ว ความสูง ๙๐ นิ้ว ฝีมือช่างราชสำนัก อุปลัมภ์การก่อสร้าง โดยคุณหญิงเพื่อน จุลกะ สร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ ๕ ผู้สร้างวัดใหม่วินัยชำนาญ ในสมัยนั้น

ภาพจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถ

ภาพฝาผนังในอุโบสถนี้มีจิตรกรรมฝาผนังเขียนโดยช่างฝีมือท้องถิ่น ในรัชกาลที่ ๕-๖ พ.ศ. ๒๔๒๕ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทศชาติ โดยแต่ละภาพจะสอดแทรกชีวิตประจำวันของชาวบ้าน รถเจ๊ก ศาลเจ้า และทหารในเครื่องแบบ ชาวตะวันตกเสมือนเป็นภาพที่บันทึกประวัติศาสตร์ของยุคได้เป็นอย่างดี เทคนิคการเขียนภาพได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก โดยการระบายสีที่เกิดเป็นมิติในภาพมีความวิจิตรงดงาม และมีภาพที่น่าสนใจ คือ ภาพขอมานั่งสีซอ ภาพบ้านเรือนที่มีลายลูกไม้แบบขนมปังขิงของฝรั่ง ภาพเล่นการพนัน ภาพเจ๊กพายเรือขายเหล้า และภาพคนถือไม้แก๊งกัน เป็นต้น

พระปรารักษ์ ๔ องค์

พระปรารักษ์ ๔ องค์ ได้สร้างขึ้นในสมัยของพระครูภาวนาพิริยคุณ (ทิม พุทธรักษาโต) เจ้าอาวาสรูปที่ ๒ ภายในกำแพงแก้ว ซึ่งต่อมาพระภาวนาวรคุณ ได้เริ่มบูรณะจนถึงปัจจุบัน

พระสังกัจจายน์

พระสังกัจจายน์ปิดทองสร้างโดยพระภาวนาวรคุณ และผู้มีจิตศรัทธาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ขนาดหน้าตัก ๕๙ นิ้ว เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้มากราบไหว้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

ซุ้ม อ ซุ้ม

ซุ้ม๖ ซุ้มนี้สร้างขึ้นมาในสมัยเจ้าอาวาสรูปที่ ๒ เป็นซุ้มก่ออิฐถือปูนทางเข้าอุโบสถมี ๖ ประตู โดยมีเจ้าภาพเป็นผู้บูรณะซ่อมแซมมาโดยตลอด

ซุ้มสี่มา หรือ ซุ้มเสมา

ซุ้มสี่มาหรือโบเสมาวัดภวนาภิตารามจะตั้งอยู่โดยรอบบริเวณอุโบสถ เป็นเขตที่กำหนดไว้สำหรับการทำสังฆกรรม

ศาลาไม้สัก

เป็นศาลาเรือนไทยไม้สักของศาลตายายและเรือนไทยพญานาคราช ที่สร้างขึ้นใหม่แทนศาลเก่าที่ชำรุดทรุดโทรมไปที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือมานาน

พระมณฑป

พระภวานาวรคุณได้จัดสร้างพระมณฑปเพื่อประดิษฐานพุทธรูปปางปฐมเทศนา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

โป๊ะเทียบเรือ (เหล็ก)

โป๊ะท่าเรือของวัดสมัยก่อนเป็นท่าเรือของวัดเป็นเรือนไม้ได้ชำรุดทรุดโทรมทางเจ้าอาวาสรูปที่ ๙ คือ พระภาวนาวรรคุณ ได้เป็นผู้จัดสร้างท่าเรือของวัดใหม่โดยทำเป็นโป๊ะเทียบเรือ (เหล็ก) โดยได้รับความร่วมมือจากกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ลำดับเจ้าอาวาสวัดภาวนาภิรตาราม อดีต - ปัจจุบัน

เจ้าอาวาสรูปที่ ๑ : พระปิ่น จุลกะ

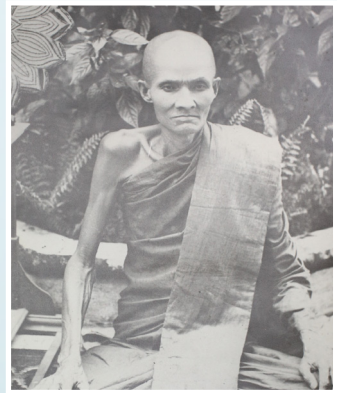
(พ.ศ. ๒๔๒๙ - พ.ศ. ๒๔๕๓)

พระปิ่น จุลกะ ซึ่งเป็นน้องชายต่างมารดากับขุนชำนาญสมบัติ ขณะนั้นอุปสมบทอยู่ที่วัดรัชฎาธิษฐาน (วัดเงิน) คลองบางพรหม ตำบลบางขุนศรี เมื่อสร้างวัดเสร็จได้นิมนต์มาเป็นเจ้าอาวาส ท่านได้นำการปฏิบัติของสำนักวัดรัชฎาธิษฐาน ซึ่งในสมัยนั้นได้รับการยกย่องว่า เป็นสำนักที่ปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัยยิ่งนัก มาใช้ปกครองพระภิกษุสามเณรในวัดใหม่วินัยชำนาญ ท่านได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสอยู่ประมาณ ๑๐ ปี แล้วได้ลาสิกขาไปรับราชการ เป็นนายอำเภอตลิ่งชัน ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงพินิจธานี

เจ้าอาวาสรูปที่ ๒ : พระครูภาวนาพิริยคุณ (ทิม พุทธรกฺขิโต)

(พ.ศ. ๒๔๕๔ - พ.ศ. ๒๔๗๙)

ย้ายมาจากวัดรัชฎาธิษฐาน สำนักเดียวกับเจ้าอาวาสรูปที่ ๑ ท่านรักษาการเจ้าอาวาสอยู่หลายปีได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๔ และในปีนี้เอง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เสด็จพระราชดำเนินมาถวายผ้าพระกฐินเป็นการส่วนพระองค์ถึง ๒ ครั้ง จึงทำให้ประชาชนบางคนเข้าใจว่าวัดนี้เป็นวัดหลวง และเป็นวัดฝ่ายธรรมยุต อันที่จริงวัดภาวนาภิรตารามเป็นวัดราษฎร์

และเป็นวัดฝ่ายมหานิกายมาแต่เดิม และได้พระราชทานสมณศักดิ์พัดยศแด่ท่านเจ้าอาวาส ที่ พระครูภาวนาพิริยคุณ พร้อมทั้งพระราชทานเปลี่ยนชื่อวัดใหม่วินัยชำนาญ เป็น “วัดภาวนาภิรตาราม” เพื่อให้เหมาะสม เป็นฝ่ายอรัญวาสี เพราะวัดในครั้งนั้นเป็น ๒ ฝ่าย ตามฐานะในพระพุทธศาสนา คือ ฝ่ายคามวาสี มีหน้าที่ในการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม โดยมีภาษาบาลีเป็นหลัก และฝ่ายอรัญวาสี มีหน้าที่ในการศึกษาภาวนาวีธี ซึ่งเป็นการฝึกหัดใจในทางสมถะและวิปัสสนา เพื่อบรรลุผลสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา (คือ ความสิ้นกิเลสตัณหา) “วัดภาวนาภิรตาราม” ซึ่งสืบเชื้อสาย

มาจากวัดรัชฎาธิษฐาน ทางเจ้าอาวาส อันเป็นฝ่ายอรัญวาสี จึงเป็นวัดฝ่ายอรัญวาสีไปด้วย
วัดภาวนาภิรตารามในสมัยท่านพระครูภาวนาพิริยคุณ (ทิม พุทธรักษาโต) เป็นเจ้าอาวาสได้รับ
เกียรติคุณว่าเป็นวัดที่มีพระภิกษุสามเณรประพฤติมั่นคงในสมณวัตรและได้จัดให้มีการฝึก
กัมมัฏฐานตามแบบของ พระอาจารย์เภา พุทฺธโร (ผู้รจนานาม) โดยพระอาจารย์เภา
ได้มาช่วยฝึกสอนกัมมัฏฐานแบบ “พุทฺโธ” ด้วยตนเอง กอปรทั้งคุณหญิงเผื่อน จุลกะ
ภรรยาพระภิกษุสมบัตติบริบูรณ์ ผู้สร้างวัดเป็นผู้มีความคุ้นเคยในพระราชสำนักจึงทำให้
ข้าราชการในพระราชสำนัก และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น รู้จักวัดภาวนาภิรตาราม
เป็นอย่างดี ด้วยความมั่นคงในสมณวัตรของท่านพระครูภาวนาพิริยคุณ ปีพุทธศักราช ๒๔๕๙
ท่านจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะหมวดบางบำหรุและพระอุปฌาย์ให้การบรรพชา อุปสมบท
กุลบุตรสืบมาจนมรณภาพ ท่านปกครองวัดภาวนาภิรตาราม เป็นเวลาประมาณ ๔๕ ปี

นอกจากนี้ คุณหญิงเผื่อน ภรรยาของพระภิกษุสมบัตติบริบูรณ์ ยังได้สร้าง “โรงเรียน
สตรีภาวนา” ขึ้นในบริเวณวัด เป็นเรือนไม้ ๒ ชั้น โรงเรียนสตรีภาวนานับเป็นโรงเรียน
ที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น เปิดทำการสอนระดับตั้งแต่ระดับชั้นประถมปีที่ ๒ ขึ้นไป โดยเปิด
ทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๓ แล้ว นักเรียนส่วนมากจะไปศึกษาต่อที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย และโรงเรียนฝึกหัดครู
เพชรบุรีวิทยาลัย เมื่อศึกษาจบจากโรงเรียนทั้งสองแห่งนี้ นักเรียนจะได้คุณวุฒิ
ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.)

เจ้าอาวาสรูปที่ ๓ : พระลิป จุลกะ

(พ.ศ. ๒๔๘๐ – พ.ศ. ๒๔๘๒)

ท่านเป็นบุตรของพระภิกษุสมบัตติบริบูรณ์ แต่มิใช่เกิดจากคุณหญิงเผื่อน คงเกิด
จากภรรยาอื่น ซึ่งท่านได้รักษาการเจ้าอาวาสอยู่ ๓ ปี ก็มรณภาพ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒

เจ้าอาวาสรูปที่ ๔ : พระอยู่ หาสโก นามสกุลเดิม สการกุล

(พ.ศ. ๒๔๘๒ – พ.ศ. ๒๔๘๘)

ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านคลองบางบำหรุ ในสมัยท่านปกครองวัด ได้สร้างเขื่อนคอนกรีต
กั้นหน้าวัด และปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญ โดยมี พล.ต.ท.หลวงพิชิตธูการ (หลง อัครวิทย์)
และคุณหญิงพิชิตธูการ (พุลลาภ จุลกะ) เป็นผู้ช่วยออกทุนทรัพย์ และปัจจุบันตัวเขื่อน
ด้านหน้าพังหมดแล้ว ยังเหลือด้านข้างอยู่ข้างเล็กน้อย ท่านเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส
อยู่ประมาณ ๖ ปี มรณภาพเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ รวมอายุ ๘๖ ปี

เจ้าอาวาสรูปที่ ๕ : พระอธิการสี ภาททมโม นามสกุลเดิม ปุณฺณ

(พ.ศ. ๒๔๘๘ – พ.ศ. ๒๕๐๒)

ท่านมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่บ้านคลองบำเพ็ญ ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ในสมัยที่ท่านเป็นเจ้าอาวาส ได้ปฏิสังขรณ์กุฏิ ศาลาการเปรียญ และทิ้งหินกันหน้าวัดกับดินเชื่อมพังไว้บ้าง ในด้านการศึกษา ท่านเริ่มรับพระภิกษุสามเณรที่จะมาศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม และบาลีและให้ความอนุเคราะห์แก่นักเรียนอย่างจริงจัง ปรากฏว่าในปีหนึ่งๆ มีพระภิกษุสามเณรวัดภาวนาภิรตาราม สอบเปรียญปีละหลายรูป จึงทำให้ชื่อเสียงของวัดเด่นขึ้นในเรื่องการศึกษา สามารถกล่าวได้ว่า วัดภาวนาภิรตารามในสมัยนั้น แม้มีพระภิกษุสามเณรจำนวนน้อย แต่มีปริมาณพระภิกษุสามเณรที่เป็นเปรียญมากคือ มีตั้งแต่ ป.ธ. ๓ ประโยค ถึง ๙ ประโยค พระอธิการสี ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ ๑๔ ปี มรณภาพ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ รวมอายุได้ ๗๕ ปี

เจ้าอาวาสรูปที่ ๖ : พระแก้ว อนุตฺตโร นามสกุลเดิม ปาลกวงศ์ ณ ออยุธยา

(พ.ศ. ๒๕๐๒ – พ.ศ. ๒๕๐๘)

ท่านเป็นหม่อมหลวงในสมัยท่านปกครองวัด มีการซ่อมหลังคาอุโบสถและเปลี่ยนใบระกา และทางหงส์บางตัว เทถนนจากศาลาท่าน้ำ หลังกลางมาหน้าอุโบสถ โดยมี พล.ร.ท. ผิว และนางละออ มีคุณเอี่ยม เป็นผู้ออกทุนทรัพย์ ท่านรักษาการเจ้าอาวาส อยู่ได้ ๖ ปี จึงลาออกไปจำพรรษาอยู่ที่วัดเจ้าอาม เพราะชราภาพและสุขภาพไม่สมบูรณ์

เจ้าอาวาสรูปที่ ๗ : พระมหาประพันธ์ ฉนฺทรีสี นามสกุลเดิม ประสิทธิ์แสง

(พ.ศ. ๒๕๐๘ – พ.ศ. ๒๕๑๖)

ท่านมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ บ้านบางแก้ว อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้สร้างถนนคอนกรีตจากถนนใหญ่เข้ามาถึงวัด และได้ลาสิกขา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖

เจ้าอาวาสรูปที่ ๘ : พระมหาวชิตร วิจิโต นามสกุลเดิม พุทธสรณ์

(พ.ศ. ๒๕๑๖ – พ.ศ. ๒๕๓๖)

ท่านเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค และจบปริญญาโท จากประเทศอินเดีย ท่านได้ส่งเสริมการศึกษาทั้งทางโลก และทางธรรมอย่างจริงจัง จึงได้มีพระภิกษุสามเณรที่เป็น พระมหาเปรียญ ท่านได้ฟื้นฟูการปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานและ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ซึ่งท่านได้เรียนพระกัมมัฏฐานจากวัด มหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และได้อาราธนาพระเถระที่มี ชื่อเสียงในขณะนั้นมาสอนกัมมัฏฐานแก่พุทธบริษัท อาทิ พระราชพรหมยาน (หลวงพ่อกุชชีสิงดำ วัดท่าซุง จังหวัด อุทัยธานี) พระญาณวิสิทธิ์ (หลวงพ่อสิม พุทธาจาโร) วัดถ้ำผาปล่อง จังหวัดเชียงใหม่) พระครูวิโรจน์สมาจารย์, หลวงปู่บุดดา ถาวโร, หลวงปู่โง่น โสรโย เป็นต้น

หลวงพ่อกุชชีสิงดำ ได้บอกพระมหาวชิตรว่า ท่านพระครูภาวนาพิริยคุณ อดีตเจ้าอาวาส นั้น ท่านเป็นสหธรรมิก (แปลว่า ผู้ปฏิบัติธรรมร่วมกัน เพื่อนในทางธรรม เป็นเพื่อนกัน) กับหลวงพ่อบาน โสนนโท วัดบางนมโค (ดำรงสมณศักดิ์ ที่พระครูวิหารกิจจานุการ) จึงให้วัดภาวนาภิรตาราม จัดสร้างเหรียญ ๒ หน้า คือด้านหนึ่งเป็นรูปพระครูภาวนา พิริยคุณ (ทิม พุทธรกชิต) อีกด้านหนึ่งเป็นรูป หลวงพ่อบาน โสนนโท จำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญ ท่านจะทำพิธีปลุกเสกให้ ดังนั้นเหรียญรุ่นนี้จึงนับได้ว่าเป็นเหรียญรุ่นที่ ๑ ของวัดภาวนาภิรตาราม

เจ้าอาวาสรูปที่ ๙ : พระภาวนาวรคุณ วิ. (พระมหาสุวิทย์ นิวฑฒโน /แก้วจันทร์)

(พ.ศ. ๒๕๓๖ – พ.ศ. ๒๕๖๔)

ท่านมีภูมิลำเนาเดิม อยู่ที่อำเภอจตุพักตรพิมาน จังหวัด ร้อยเอ็ด อุปสมบทเมื่อวันจันทร์ ขึ้น ๖ ค่ำ ปีมะโรง ตรงกับวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ณ อุโบสถวัดป่าสังข์ อำเภอ จตุพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีพระครูโสภณบุญเขต เป็นพระอุปัชฌาย์ ได้มาพำนักอยู่วัดภาวนาภิรตาราม ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ อยู่วัดภาวนาภิรตารามเรื่อยมา จนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาส เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖

ซึ่งภายในอุโบสถวัดถาวนาภิรตาราม มีจิตรกรรมฝาผนังเขียนโดยช่างฝีมือท้องถิ่นในสมัยรัชกาลที่ ๕-๖ เป็นเรื่องทศชาติ โดยในแต่ละภาพจะสอดแทรกชีวิตประจำวันของชาวบ้าน รถเก๊กศาลเจ้า และทหารในเครื่องแบบชาวตะวันตก เสมือนเป็นภาพที่บันทึกประวัติศาสตร์ของยุคได้เป็นอย่างดี เทคนิคการเขียนภาพได้รับมาจากตะวันตก โดยการระบายสีที่เกิดเป็นมิติในภาพ

พระมหาวชิตร วิจิตโต เจ้าอาวาสวัดถาวนาภิรตาราม ได้บอกว่า ด้วยระยะเวลาวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง มากกว่า ๑๐๐ ปี ทำให้บางส่วนของภาพชำรุดเสียหายตามกาลเวลา ทางวัดจึงได้ขออนุญาตกรมศิลปากรเพื่อบูรณะภาพดังกล่าว ซึ่งต้องใช้งบประมาณหลายล้านบาท ทั้งนี้คณะศิษย์นำโดย นายสมภพ ไทยธีระเสถียร หรือ อั้ง เมืองชล อุปนายกสมาคมผู้นิยมพระเครื่องพระบูชาไทย และประธานชมรมอนุรักษ์พุทธศิลป์ไทย ได้จัดสร้างพระหลวงพ่ोजรัญ รุ่นบูชาพระคุณ ๘๔ โดยไม่หักค่าใช้จ่ายใดๆ เพื่อมอบเป็นที่ระลึกให้แก่ผู้ร่วมบุญบูรณะภาพฝาผนัง

นอกจากนั้นได้บูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะและสิ่งก่อสร้างตามลำดับ ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้บูรณะพระปรารค์ ๔ องค์ ภายในกำแพงแก้ว

ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้บูรณะอุโบสถและพื้นอุโบสถโดยปูหินแกรนิต และอัดปูนซีเมนต์ เพื่อป้องกันการทรุดตัวของอุโบสถ

ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ดำเนินการติดตั้งระบบไฟฟ้าภายในอุโบสถ ซื่อดินมาถมหน้าวัด เพื่อป้องกันน้ำท่วม ก่อสร้างหอรบขัง และก่อสร้างกำแพงแก้วรอบอุโบสถ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้ดำเนินการก่อสร้างศาลาเอนกประสงค์ เพื่อใช้ประกอบพิธีทำบุญในวันสำคัญต่างๆ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศบนศาลาการเปรียญ จำนวน ๒๒ เครื่อง โดย ฯพณฯ วัฒนา อัศวเหม

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ หล่อพระสังกัจจายน์องค์ใหญ่ขนาดหน้าตักกว้าง ๕๙ นิ้ว ปิดทองพร้อมติดกระจก

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ปรับปรุงยกกุฏิ ศาลาการเปรียญให้สูงขึ้น

ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ หล่อพระพุทธรูปปางนาคปรก ขนาดหน้าตัก ๖๑ นิ้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ครอบ ๖๐ พรรษา เสด็จเททองหล่อพระพุทธรูปปางนาคปรก ที่ท้องสนามหลวง เพื่อนำไปประดิษฐาน ณ ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ในสังฆราชูปถัมภ์ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ หล่อพระพุทธรูปปางนาคปรก ขนาด หน้าตัก ๖๑ นิ้ว ประดิษฐานไว้
ศาลาพระนาคปรก วัดภาวนาภิรตาราม และพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร ๒ องค์

ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ บูรณปฏิสังขรณ์ ศาลาพระนาคปรก

เจ้าอาวาสรูปที่ ๑๐ (รักษาการ) รูปปัจจุบัน พระโสภณวชิราภรณ์ (ไสว โชติโก /ทำนา)

ชื่อเดิม ไสว นามสกุล ทำนา เกิดวันที่ ๘ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๐๗ บ้านเลขที่ ๑๑๗ หมู่ที่ ๔ ต.ป่าสังข์
อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

บรรพชา

: วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ณ วัดป่าสังข์
ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด โดยมี พระครู
โสภณบุญเขต (โสม โสภโณ) เจ้าคณะตำบลป่าสังข์
และเจ้าอาวาสวัดป่าสังข์ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน
จ.ร้อยเอ็ด เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

: วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ณ วัดดงเค็ง ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน
จ.ร้อยเอ็ด

: **พระอุปัชฌาย์** พระครูโสภณบุญเขต (โสม โสภโณ) วัดป่าสังข์ ต.ป่าสังข์
อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด อดีตเจ้าคณะอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

: **พระกรรมวาจาจารย์** พระมหาบุญรอด ปิฎกกุสโล ป.ธ.๕ วัดร่องคำ ต.ป่าสังข์
อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด (ต่อมาดำรงสมณศักดิ์ที่ พระครูศรีปริยัตยานุกูล) อดีตเจ้า
อาวาสวัดร่องคำ

: **พระอนุสาวนาจารย์** พระมหาสมเกียรติ โกวิท ป.ธ.๙ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอรุณ
ราชวราราม แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร (ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์
ที่ **พระธรรมรัตนดิลก** กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค ๙ และเจ้าอาวาสวัดอรุณ
ราชวราราม

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม (ฝ่ายการเผยแผ่)
- รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดภาวนาภิรตาราม เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

วิทยฐานะ

พ.ศ. ๒๕๓๒ สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) (เกียรตินิยม) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๒ สอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค สำนักเรียนวัดอรุณราชวราราม กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๔๒ สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๔ สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาพระพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สมณศักดิ์/เกียรติคุณ

พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็น **พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ** ในฐานานุกรมของ พระพรหมวิริญาณ (ประสิทธิ์ เขมังกโร) เจ้าอาวาสวัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็น พระราชาคณะชั้นสามัญเปรียญ ที่ **พระโสภณวิริภรณ์**

พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้รับการถวายสมณศักดิ์ชั้นอัครมหาสังฆมโฆสิติกระชะ จากประเทศสหภาพเมียนมาร์

พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้รับการถวายสมณศักดิ์ชั้นอัครมหาบัณฑิต จากประเทศสหภาพเมียนมาร์

